

Стаднік В. О., учитель, м. Донецьк

Історія в кіно: правда чи вигадка

Останнім часом на екранах з'являється дедалі більше фільмів історичної тематики: зарубіжних блокбастерів, вітчизняних телесеріалів, документальних фільмів («History», «Discovery» та ін.). Ці фільми і передачі викликають значний інтерес як у дорослих, так і дітей. Ми занурюємося в історичну епоху, знайомимося із життям людей давнини, бачимо на екрані події, які відбувалися в минулому. Проте ми не завжди можемо покладатися на знання минулого режисерами, сценаристами і продюсерами, які заради отримання великих касових зборів часто вдаються до спотворення реальної історичної дійсності. Сьогодні ми з вами поговоримо про найбільш відомі історичні фільми, які вийшли на екрани за останні декілька років.

Отже, почнемо з історії Стародавнього світу (6 клас). Одним з найпопулярніших фільмів про події, що відбувалися в Римській імперії наприкінці

II століття н. е., є оscarоносний блокбастер Рідлі Скотта «Гладіатор». Творці фільму досить яскраво показали всю велич Рима, використовуючи для

цього всілякі досягнення сучасного кінематографу. Чудові натурні зйомки, комп'ютерна графіка, реалістичні постановки батальних сцен, запаморочливі постановочні трюки — все це свідчить про те, що автори фільму дуже серйозно підійшли до відображення реальної історичної дійсності.

Напевно у роботі брали участь фахівці-консультанти з історії Давнього Риму. Зброя, одяг, побут, представлені у картині, на думку істориків, практично повністю відповідають епосі. Гля-

дач отримує цілковите уявлення про те, як відбувалися битви на арені амфітеатру, про вдачу римської аристократії, морально-етичні засади громадян Стародавнього Рима та гладіаторів.

Чи винний син у смерті батька?

Проте слід звернути увагу на явну художню вигадку авторів. Так, Марк Аврелій не заповідав імператорський престол своєму полководцеві Максимусу, до того ж історія замовчує про Максимуса як про особу, наближену до Марка Аврелія. Сам же імператор помер від чуми, яка охопила у ті часи імперію, а не був убитий власним сином Коммодом.

Особа Коммода у фільмі зображена дуже правдоподібно — порочний, навіжений, непередбачуваний правитель. Але загинув він не від руки головного героя картини, а за

нез'ясованих обставин у результаті змови в гладіаторській казармі.

Хочеться відзначити, що, попри ці невідповідності, фільм корисний учням для з'ясування подій періоду, який вивчається.

Хліб і видовища

Під час вивчення курсу історії Середніх віків (7 клас) для перегляду можна використо-

вувати такі фільми: «Атілла» (нашествя гунів на Рим), «Вікінги» (похід норманів до Європи), «Царство небесне» (хрестові походи), «Робін Гуд — принц злодіїв» (середньовічна Англія), «Жанна д'Арк» (Сторічна війна) та ін. Всі перераховані фільми, поза сумнівом, видовищні, пізнавальні, відтворюють атмосферу суворого Середньовіччя: замки, рицарські турніри, криваві битви, побут і вдачу феодалів. Проте необхідно звернути увагу на те, що автори картин для надання їм видовищності, тобто знімаючи сцени битв і поєдинків із застосуванням холодної зброї, використовували елементи східного єдиноборства, що, природно, не відповідає історичній дійсності. Насправді поєдинки на мечях були швидкими, без вишуквань витонченого фехтування.

Удари завдавалися нечасто, але сильно і практично відразу виводили одного із суперників з бою. Крім того, кінематографісти не враховують того, що техніка удару, зокрема мечем і шаблею, була дещо іншою.

Найбільш правдоподібно шабельний поєдинок був показаний в останній частині кінотрилогії Ежи Гофмана «Вогнем і мечем» — бій між Богуном та Скшетуським. Саме ця сцена відповідає реальній дійсності, відображаючи застосування холодної зброї. Картина була поставлена польськими авторами на основі заключної частини трилогії польського письменника Г. Сенкевича і, здавалося б, мала однобоко освітлювати події, які відбувалися, віддаючи перевагу героям Речі Посполитої. Але це не так, і дії, що відбувалися

в Україні, особливості життя і побут простих жителів України, селян і козаків, козацької старшини і самого Богдана, характери героїв, їх самопожертвування в ім'я ідеї звільнення Батьківщини від гнобителів відтворені яскраво та реалістично. Звичайно, і в цьому фільмі є деякі невідповідності (використаний реквізит, окремі зразки вогнепальної зброї до XVIII — початку XIX ст.).

